

- ACTIVITEITSFICHE - SECUNDAIR

Welke activiteiten over afvalsortering kunnen in de klas worden gedaan?

Deze activiteitenfiche heeft als doel je een selectie van concrete activiteiten voor te stellen om je leerlingen bewust te maken van afvalsortering. Je vindt er eenvoudige en effectieve hulpmiddelen om dit belangrijke thema op een speelse en pedagogische manier aan te pakken. De voorgestelde activiteiten zijn aangepast aan de leeftijd van de leerlingen en aan de schoolvakken, en stimuleren hun actieve deelname. Het doel is om je leerlingen bewust te maken van het nut en de regels van afvalsortering, terwijl ze leren en plezier hebben.

Activiteit “Hoe en waarom sorteren?” - 50’

Overzicht

Doelen	- De leerlingen begrijpen waarom sorteren belangrijk is. - De leerlingen kunnen afval sorteren volgens de 4 hoofdstromen. - De leerlingen maken kennis met de andere afvalstromen in het dagelijks leven.	
Doelgroep	Secundair	
Samenvatting	Waarom sorteren? Ontdekking van de levenscyclus en recyclage. Hoe sorteren? Sorteeregels voor de 4 belangrijkste afvalstromen op school en voor enkele andere afvalsoorten die de leerlingen in hun dagelijks leven tegenkomen (glas, elektronica, gevaarlijk afval, ...).	
Duur	50’	
Verloop	- Introductie: Wandelend debat - Deel 1: Sorteerspel - Deel 2: Levenscyclus van afval - Conclusie: Samenvatting en verbeterideeën voor op school	
Materiaal	Af te drukken: - Afbeeldingen van afval (Bijlage 1) - Afbeeldingen van de levenscycli (Bijlage 2) - Oplossingen van de levenscycli (Bijlage 3)	Zelf te voorzien: - Afval - Vuilnisbakken of vuilniszakken - Projector voor de video's
Vorbereiding	Stel de “vuilnisbak” samen met het (gewassen) afval dat aan de leerlingen gegeven wordt.	

Introductie

Doelen: Jongeren betrekken bij de thematiek	Duur: 10 minuten
Materiaal: ✓ Video Plastic Smart Cities strijden tegen plastic soep (WWF) ✓ Video Trash Me (Robin Greenfield)	
Werkvorm: Bewegend debat en video	

1) Bewegend debat over afval

- **Instructie van het debat:**
 - De leerlingen staan recht in het midden van de klas.
 - Je formuleert een stelling en de leerlingen moeten zich positioneren op basis van hun mening.
 - Eén muur van de klas staat voor **'Helemaal akkoord'**, de tegenoverliggende muur voor **'Helemaal niet akkoord'**. De leerlingen plaatsen zich in de ruimte volgens hun mening (bv. als ze een beetje akkoord zijn, gaan ze meer naar het midden; als ze helemaal akkoord zijn, gaan ze dichterbij de muur **'Helemaal akkoord'** staan).
 - Je be vraagt de leerlingen over hun positie door hen te vragen waarom ze dat denken. Vervolgens vul je aan met extra informatie (zie enkele mogelijke antwoorden in cursief).
- **Stellingen** (je kunt vragen schrappen als je minder tijd hebt, maar we raden aan de volgorde te respecteren):
 - Ik gooi mijn afval altijd in een vuilnisbak.
 - Ik vind dat het belangrijk is om je afval in een vuilnisbak te gooien.

💡 Zwerfvuil is problematisch omdat het een impact heeft op fauna en flora en vervuiling veroorzaakt (microplastics, chemische stoffen, enz.). Deze vervuiling heeft ook gevolgen voor de mens en moet worden aangepakt, wat eveneens energie kost. Om dit te illustreren, stel voor om de korte video te bekijken [Plastic Smart Cities strijden tegen plastic soep](#) (WWF)

- Mijn afval sorteren, dat doe ik.
- Ik ken de sorteerregels.
- Ik weet waarom het belangrijk is om afval te sorteren.
- Ik denk dat sorteren de juiste oplossing is om afval te beheren.

💡 Sorteren maakt het mogelijk om afval te recyclen, maar dit recyclageproces verbruikt energie en kan niet eindeloos doorgaan. Daarom is het belangrijk om de aandacht te vestigen op afvalvermindering door verpakkingen te beperken en voorwerpen te herstellen.

2) Video *Trash Me* van Robin Greenfield

Toon de leerlingen de video [Trash Me](#) (Robin Greenfield) om hen bewust te maken van de hoeveelheid afval die we produceren zonder het te beseffen.

Bevraag hen bijvoorbeeld over de hoeveelheid afval die ze de dag vóór de activiteit hebben geproduceerd. Vaak herinneren ze zich dat niet, omdat men er niet meer aan denkt zodra het afval is weggegooid

Deel 1: De 4 vuilnisbakken op school

Doelen: Leren sorteren op school	Duur: 20 minuten
Materiaal: ✓ Vuilnisbakken of vuilniszakken in verschillende kleuren (PMD/blauw, restafval/wit, papier-karton/geel, voedingsafval/oranje) en afval en bak voor “overig”, eventueel gekleurde dozen (blauw, geel, wit en oranje) als je de variant kiest. ✓ Lijst van afval om te verzamelen en te wassen: ✓ PMD: blikje, plastic fles, plastic zak, sap- of melkdrankkarton, plastic voedselverpakking (koekjes, chips, snoep), aluminium bakje, conservenblik, ... ✓ Papier/Karton: blad papier, papieren zakje, verpakkingskarton (bijvoorbeeld een cornflakesdoos), ... ✓ Restafval: balpennen, klein kapot plastic voorwerp, propje aluminiumfolie, pastahoorn, ... ✓ voedingsafval: mandarijnschil, uienschil, appelstronk, zakdoeken, keukenpapier, papieren handdoek. ✓ Andere: batterijen, medicijnen, kapotte telefoon, sok, meubel, glazen fles, takje, frituurvet, verfpot, gloeilamp. ✓ 💡 Tips: Verzamel dit afval op school en vul aan met ander afval. ✓ Of gebruik de afbeeldingen van afval (Bijlage 1). ✓ Video Glas, papier-karton en PMD sorteren: hoe gebeurt dat? (FostPlus)	
Werkvorm: Sorteerspel	

1) Sorteerspel

Plaats zakken of bakken die elk een afvalstroom vertegenwoordigen: zwart of wit voor restafval, geel voor papier-karton, blauw voor PMD, oranje voor voedingsafval. Voorzie ook een kleine bak voor “andere” afvalsoorten (plantenresten, glas, elektronica, gevaarlijk afval, grofvuil, ...).

Geef één of twee afvalitems willekeurig aan elke leerling; zij moeten hun afval in de juiste bak plaatsen.

Varianten: Gebruik de afbeeldingen van afval (zie Bijlage 1). Laat één afvalitem tegelijk zien en de leerlingen geven hun antwoord met gekleurde kaartjes (blauw, geel, wit en oranje).

Of, als je meer tijd hebt, doe de oefening in de vorm van een estafette in de speelplaats of in de sportzaal.

2) Video Glas, papier-karton en PMD sorteren: hoe gebeurt dat? (Fost Plus)

Bekijk de [video](#) samen met de leerlingen. In deze video komen enkele quizvragen voor; druk op pauze om de leerlingen de tijd te geven om te antwoorden (in de klas).

! *Opmerking: de video gaat alleen over PMD, papier/karton en glas.*

3) Controle

Controleer samen met de leerlingen de vuilnisbakken om te zien of het afval correct gesorteerd is. Verbeter eventuele fouten door het afval in de juiste bak te plaatsen.

Voor de vuilnisbak “Andere”, vraag aan de leerlingen wat er met dit afval moet gebeuren:

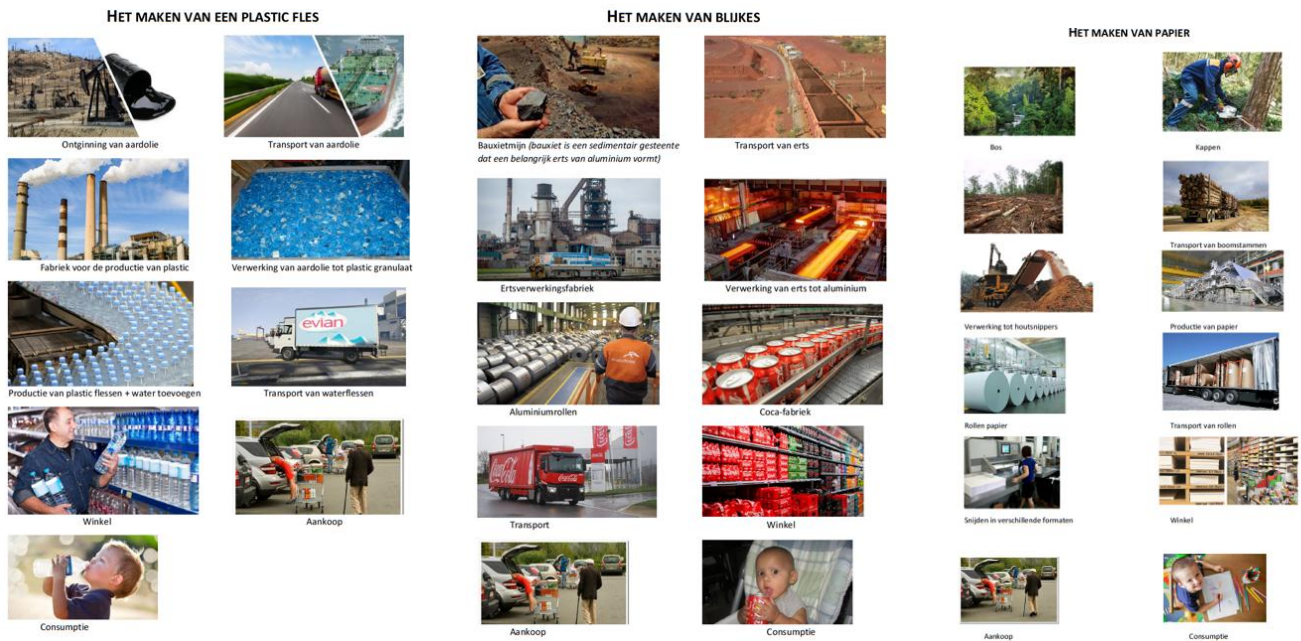
- Glas = glascontainer
- Groenafval/tuinafval = groene zak om buiten te zetten bij de burgerlijke ophaling
- Batterij = Bebat. Meestal bij de ingang van supermarkten en doe-het-zelfzaken. Om een inzamelpunt bij jou in de buurt te vinden: [Vind een inzamelpunt](#)
- Elektronica en lamp = Recupel. Meestal bij de ingang van supermarkten en doe-het-zelfzaken. Om een inzamelpunt bij jou in de buurt te vinden: [Inzamelpunt vinden | Recupel](#)
- Medicijn = apotheek
- Kleding = kledingcontainer
- Meubel en groot afval = containerpark
- Frituurvet = inzamelpunt OlioBox of Valorfrit. Om een inzamelpunt bij jou in de buurt te vinden: [Inzamelpunten | Oliobox](#) / [Inzamelpunten – valorfrit.be](#)
- Verfpot = containerpark

Deel 2: Levenscyclus van afval

Doelen: Het nut van recyclage begrijpen. Bewust worden van de grenzen van recyclage.	Duur: 15 minuten
Materiaal: Afbeeldingen van de levenscycli om af te drukken (Bijlage 2) en oplossingen (Bijlage 3).	
Werkvorm: Activiteit in subgroepen	

Verloop

- Verdeel de leerlingen in 3 subgroepen.
- Geef elke groep de reeks afbeeldingen (Bijlage 2) die bij één materiaal hoort: plastic fles, aluminium blikje en blad papier. Je kunt dezelfde materialen ook meerdere keren afdrukken om kleinere subgroepen te maken.
- De leerlingen moeten de afbeeldingen in de juiste volgorde leggen om de levenscyclus van het afval te vormen.
- Verbeter de oefening samen met alle leerlingen tegelijk (met behulp van de oplossingen uit Bijlage 3).

- Vraag de leerlingen om met hun afbeeldingen het vervolg van de **levenscyclus weer te geven, inclusief het recyclageproces**.
 - Voorbeeld voor plastic: in de PMD-vuilnisbak deponeren, ophalen door de PMD-vrachtwagen, sorteercentrum, terugwinning van het plastic, transport van het gerecycleerde plastic naar een fabriek/bedrijf, vervaardiging van een nieuw plastic voorwerp (pot, fles, enz.), transport naar een winkel, aankoop, gebruik.
 - Voorbeeld voor aluminium: in de PMD-vuilnisbak deponeren, ophalen door de PMD-vrachtwagen, sorteercentrum, terugwinning van het metaal, transport van het gerecycleerde metaal naar een fabriek/bedrijf, vervaardiging van een nieuw metalen voorwerp (fiets, stoel, enz.), transport naar een winkel, aankoop, gebruik.
 - Voorbeeld voor papier: in de papier-kartonvuilnisbak deponeren, ophalen door de papier-karton vrachtwagen, sorteercentrum, transport naar een papierpulpfabriek, vervaardiging van gerecycled karton/papier, transport naar een fabriek voor het maken van voorwerpen van gerecycled karton/papier (wc-papierrollen, schoendozen, eierdozen, enz.), transport naar een winkel, aankoop, gebruik.

- Verbeter de oefening samen met alle leerlingen en **benadruk het nut van recyclage**.
 - *Het vermijden van het ontginnen van nieuwe grondstoffen. Dit is belangrijk omdat onze hulpbronnen beperkt zijn. Het ontginnen van deze grondstoffen vernietigt ecosystemen en verbruikt bovendien veel materialen en energie.*
- Vraag de leerlingen of ze **nadelen van recyclage** kunnen bedenken:
 - *Leg uit dat niet alle materialen oneindig recycleerbaar zijn; er moet dus nieuwe grondstof worden toegevoegd om nieuwe voorwerpen te maken.*
 - *Recyclage verbruikt ook middelen en energie voor transport en fabrieken.*
 - *Om recyclage mogelijk te maken, moet afval correct gesorteerd worden, wat niet altijd het geval is.*
- Vraag de leerlingen of er andere **alternatieven** zijn dan recyclage:
 - *Het beste afval is afval dat niet bestaat. Voordat je afval recycleert, is het belangrijk om na te denken over:*
 - **Weigeren** wat je niet nodig hebt, zoals wegwerpbekers of reclame;
 - Je afval **verminderen** door minder verpakkingen te kopen en herbruikbare voorwerpen te gebruiken in plaats van wegwerpproducten (brooddozen, drinkflessen, servies, enz.);
 - Een kapot voorwerp **herstellen** verlengt de levensduur;
 - **Hergebruiken**: afval een tweede leven geven door het materiaal opnieuw te gebruiken, bijvoorbeeld kladpapier gebruiken om notitieboekjes te maken of oude kleren omtoveren tot poetsdoeken;
 - Composteerbaar afval **composteren**.

Conclusie: Samenvatting en verbeterideeën voor op school

Doelen: De sorteeregels samenvatten. Samen nadenken over bewustmaking rond afvalsortering.	Duur: 5 minuten
Materiaal: -	
Werkvorm: Afsluiting in de klas	

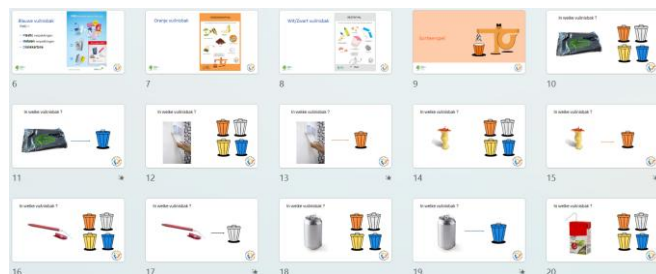
Verloop

- Stel afsluitende vragen aan de leerlingen:
 - Wat zijn de sorteeregels?
 - Waarom sorteren we afval?

- Laat foto's zien van de vuilnisbakken op school en van de sorteerposters en leg uit dat de school afvalscheiding toepast. Voor een goed functioneren moet elke gebruiker de sorteeregels respecteren.
- Vraag de leerlingen of ze ideeën hebben om de afvalsortering op school te verbeteren of om afvalsortering bij leerlingen en leerkrachten te stimuleren. Noteer de ideeën op het bord en stuur ze door naar de werkgroep afval van de school.

Korte activiteit "Afvalsortering op school" - 20'

 Deze kant-en-klare activiteit kan in 20 minuten worden uitgevoerd. Laat je leiden en volg de meegeleverde PPT-presentatie!

Doelen	Jongeren betrekken bij het thema afvalsortering en recyclage
Doelgroep	Secundair
Samenvatting	Hoe sorteren? Sorteeregels voor de 4 belangrijkste afvalstromen op school Waarom is het belangrijk om afval te sorteren?
Duur	20'
Verloop	- Introductie - Sorteerspel - Wat gebeurt er met ons afval?
Materiaal	PPT-presentatie (te downloaden hier)

1) Introductie

- Maak gebruik van de PPT-presentatie, stel de 2 volgende vragen aan de leerlingen:
 - Hoeveel verschillende sorteerbakken zijn er op school? A – B – C
 - Wat zijn de kleuren van de verschillende sorteervuilnisbakken op school? A – B
- Mogelijkheid om te antwoorden via een bewegend debat of een stemming.

2) Herhaling van de sorteeregels en sorteerspel

- Volg de PPT-presentatie om de sorteeregels aan de leerlingen te herinneren.
- Houd een sorteerspel in de klas:
 - Vorm groepen

- Laat één dia tegelijk zien. In welke vuilbak hoort dit afval?
- Elke groep geeft het antwoord met een gekleurd kaartje (blauw, geel, wit en oranje) of mondeling.
- Bespreek samen met behulp van de volgende dia.
- Mogelijkheid om de punten van de groepen op het bord bij te houden.

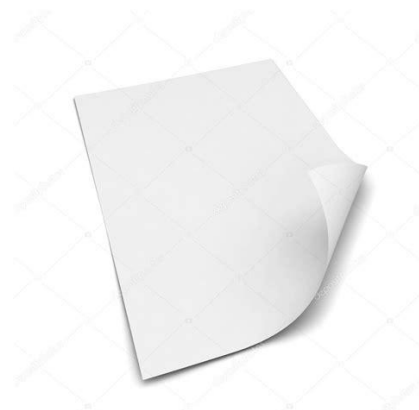
3) Wat gebeurt er met ons afval?

- Volg de PPT-presentatie en stel de vragen aan de hele klas:
 - Wat gebeurt er met het gesorteerde afval?
 - Waar belandt het niet-gesorteerde afval?
 - Informeer de klas dat er binnenkort nieuwe vuilnisbakken op school zullen worden geplaatst.

Bijlagen

1. Afbeeldingen van afval: kaarten om af te drukken en uit te knippen
2. Afbeeldingen van de levenscyclus: kaarten om af te drukken en uit te knippen
 - ✓ Plastic fles – BLAUW
 - ✓ Aluminium blikje – GRIJS
 - ✓ Blad papier – GEEL
3. Oplossingen voor de levenscycli

Activiteitsfiche - Afval sortering - Secundair

Bijlage 2
Afbeeldingen
van de
levenscycli

Activiteitsfiche - Afval sortering - Secundair

Bijlage 2
Afbeeldingen
van de
levenscycli

Activiteitsfiche - Afval sortering - Secundair

Bijlage 2
Afbeeldingen
van de
levenscycli

Activiteitsfiche - Afval sortering - Secundair

Bijlage 2
Afbeeldingen
van de
levenscycli

Oplossingen voor de levenscycli

HET MAKEN VAN EEN PLASTIC FLES

Ontginning van aardolie

Transport van aardolie

Fabriek voor de productie van plastic

Verwerking van aardolie tot plastic granulaat

Productie van plastic flessen + water toevoegen

Transport van waterflessen

Winkel

Aankoop

Consumptie

Oplossingen voor de levenscycli

HET MAKEN VAN BLIKES

Bauxietmijn (*bauxiet is een sedimentair gesteente dat een belangrijk erts van aluminium vormt*)

Transport van erts

Ertsverwerkingsfabriek

Verwerking van erts tot aluminium

Aluminiumrollen

Coca-fabriek

Transport

Winkel

Aankoop

Consumptie

Oplossingen voor de levenscycli

HET MAKEN VAN PAPIER

Bos

Kappen

Transport van boomstammen

Verwerking tot houtsnippers

Productie van papier

Rollen papier

Transport van rollen

Snijden in verschillende formaten

Winkel

Aankoop

Consumptie